

Everstiluutnantti Mauri Etelämäki

Tammisunnuntai 27.1.2019 Vimpeli

Kunnioitetut sotiemme veteraanit ja veteraanisukupolven edustajat, herra kenraali, hyvä juhlayleisö;

Kiitän mahdollisuudesta tuoda tähän tilaisuuteen Pohjanmaan aluetoimiston ja siten puolustusvoimien tervehdyksen. Päättyneenä vuonna muistimme sekä jääkärien kotiinpaluuta 100 vuotta sitten, että puolustusvoimiemme 100 vuotista historiaa. Perspektiiviä antaa se, että Suomen kansan historia on monituhatuotinen ja suomalaisen sotaväen historia monisatavuotinen, tosin aluksi vieraiden valtakuntien ja valtioiden lippujen alla.

Haluan tervehdyksessäni tuoda esiin niitä tekijöitä, jotka Tammisunnuntain tapahtumien kautta vaikuttivat puolustusvoimiimme seuraavina vuosikymmeninä ja edelleenkin.

Ensimmäiseksi, maassamme oli vuoden 1918 alussa vielä noin 75 000 vahvuinen venäläinen sotaväki. Suojeluskuntien ja jääkärien taisteluvoiman kasvu perustui värväyksen lisäksi kutsuntojen ja asevelvollisuuden käyttöönottoon. Tässä vapaussodan valkoinen osapuoli onnistui punaista paremmin. Asevelvollisuus ja kutsunnat ovat edelleen puolustusjärjestelmämme peruskiviä.

Toiseksi, uusin tutkimus on osoittanut, että aselajitaktiikkamme kehitys alkoi. Taisteluja käytiin logististen väylien, erityisesti rautateiden hallinnasta. Esimerkiksi pioneeriaselajin oman liikkeen edistäminen ja vastustajan liikkeen kiistäminen muokattiin Saksan jääkärien opeista olosuhteisiimme sopivaksi.

Kolmanneksi, kansamme laajojen ja syvien rivien kokemus sodankäynnistä oli vähäinen. Ensimmäisen maailmansodan tapahtumista suomalaiset olivat olleet pitkälti sivustakatsojia, toisin kuin Venäjä. Olemme varmasti samaa mieltä siitä, että sota ja varsinkin sota jossa suomalaiset ampuvat toisiaan, on tragedia. Tammisunnuntaista käynnistyneet tapahtumat loivat kollektiiviseen tietoisuuteen muistikuvan siitä, mitä on - epävarmuudesta huolimatta - rohkeasti lähteä oikeilla aseilla ja ammuksilla oikeaa vihollista vastaan.

Muistutan siitä, että itärajamme toiselle puolelle alkoi muodostua diktatuurimainen kommunistisen valtiojärjestelmän kokeilu. Kyseinen aate tähtäsi myös maailmanvallankumoukseen ja muodosti uhan lähiympäristönsä nuorille ja pienille demokraattisille valtioille.

Entäpä jos kaikki olisikin mennyt vuonna 1918 rauhanomaisesti? Hyvä kuulija, pyydän Sinua miettimään millaisella sotaväellä Suomi olisi tällöin ilman Tammisunnuntaista käynnistyneitä tapahtumia vuonna 1939 lähtenyt sotaan. Kyse ei tuolloin enää ollut Suomen hallintojärjestelmästä ja tietyistä yksityiskohdista, vaan kansamme olemassaolosta. Vuoden 1918 osapuolista oli muodostunut kaksikomponenttillinen tavoin yhdistelmä, joka kesti. Joukoilla oli taistelu- ja johtamiskokemusta omaavaa päällystä. Asevelvollisuus oli tuottanut riittävän joukkomäärän. Taktiikka oli alkanut muovautua olosuhteisiimme sopivaksi. Kansa tiesi, mitä on taistella. Sen henkinen kestävyys oli myös tottunut omien tappioiden näkemiseen.

Sattumaa, loogista syy-seuraussuhdetta vaiko johdatusta? Voit miettiä omaa painotustasi. Omani puoltaa kahta jälkimmäistä. Kiitos.